

ČASOPIS ZA POVIJEST ZAPADNE HRVATSKE / WEST CROATIAN HISTORY
JOURNAL, VIII, 2013, 8, (monografska št.: RAT I SJEĆANJE / WAR AND
REMEMBRANCE), 233 strani.

Kot v uvodu navaja uredniški odbor, ki ga vodi Vanni D'Alessio, je pričujoča številka *Časopisa za zgodovino zahodne Hrvatske* namenjena izdaji prispevkov z naslovom *Mir in spomini / Rat i sjećanje*, saj sta ravno 100-letnica začetka I. svetovne vojne in vse večje zanimanje znanstvenih krogov za preučevanje spominov, spodbudila potrebo po interdisciplinarni analizi povezanosti med vojno, pričevanju o njej ter med praksami obeleževanja teh spominov v 20. stoletju. Koncept »kolektivnega spomina«, kot naglašajo člani uredništva, je zlasti koristen pri analizi vprašanja, kako so različni »akterji spomina« umeščeni v političnem spektru od državnih do svobodnih odnosno marginaliziranih intelektualcev in ustanov, ter kako so se soočili in uporabljali narative preteklih vojaških spopadov s ciljem politične legitimizacije in ustvarjanja kontra-narativov. Namesto preučevanja vzrokov za izbruh vojne oziroma politično-vojaškega vidika, je potrebno po mnenju uredništva, odpreti prostor diskusiji o njenih posledicah skozi daljše obdobje, tako kot sama problematizacija I. svetovne vojne po drugi strani omogoča raziskovanje njene kontinuitete in diskontinuitete v odnosu na kasnejše obdobje oziroma II. svetovno vojno.

V tem kontekstu je uredniški odbor v skupino A razvrstil znanstvene prispevke treh avtorjev in jih strnil pod naslovom *Mjesto sjećanja i korištenje sjećanja / Places of Memory and Uses of Memories*. V njej so predstavljeni (v angleškem jeziku s krajšimi povzetki v hrvaškem jeziku) naslednji avtorji oziroma prispevki: Matteo Di Figlia z Univerze v Palermu, *The Blind Bard and the Unflagging Hierarchy: Memories of War and Self-Representation in Fascist Italy* (*Slijepi bard i vječni vođa, sjećanja o ratu i samo-predstavljanjima u fašističkoj Italiji*), Gaetano Dato z Univerze v Trstu, *Foiba of Basovizza: the Pit, the Monument, the Memory, and the Unknown Victim, 1945-1965* (*Fojba iz Bazovice: jama, spomenik, sjećanje i nepoznata žrtva, 1945-1965*) in Manuela

Brenner z Univerze v Regensburgu, *The Construction, De – and Reconstruction of History and Memory: Local Memory Practices of the Memorial Complex at Mrakovica, Bosnia and Herzegovina* (*Konstrukcija, de-i rekonstrukcija povijesti i sjećanja: lokalni običaji sjećanja u memorijalnom kompleksu Mrakovica, Bosna i Hercegovina*).

V svojem prispevku si je Matteo di Figlia zastavil cilj, da bo raziskal dvoje različnih in nasprotujočih si spominov na I. svetovno vojno, ki so se kasneje razvila v fašistični Italiji, Gaetano Dato analizira genealogijo fojbe v Bazovici kot mesta spomina, Manuela Brenner pa raziskuje prakse spomina v memorialnem kompleksu Mrakovica v Nacionalnem parku Kozara v Republiki Srbski v Bosni in Hercegovini.

V drugem sklopu z naslovom *Ratne naracije u filmu i teatru / War Narratives in Film and Theatre*, se ravno tako pojavljajo trije avtorji: Nena Močnik z Univerze v Ljubljani s prispevkom *Fetishizing Violence on Stage: Performing, Narrating and 'Aestheticizing' the Balkan Wars* (*Fetišizam nasilja na pozornici: predstave, naracije i 'estetizacija' balkanskih ratova*), Dragan Batančev s prispevkom *Šta je muškarac bez puške i penisa: dekonstrukcija heroja u srbskim filmovima o Prvom svetskom ratu* z analizo filmov *Marš na Drini* in *Sveti Georgije ubiva aždahu*, osvetljuje, kako so njuni avtorji uporabili vojne spomine svojih prednikov, da bi z usmerjanjem pozornosti na izgubo celotnih generacij ponovno preučili diskurz velike vojaške zmage, saj oba filma polemizirata z imidžem srbskega vojnega heroja. Na koncu Mateja Sinčić v prispevku *Do You Remember Milena and Merlinka? Gender Imagery from the Yugoslav Supra Nationalism to the Super Nationalisms and War in the Nineties* (*Sjećate li se Milene i Merlinka? Rodna predodžba od jugoslavenskog supra nacionalizma do super nacionalizma i rata u devedesetima*), predloži kritiko poglavitnih pogledov na povezavo med lastno predstavo in nasilnimi, post-jugoslovanskimi nacionalnimi praksami z analizo filmov *Misterije organizma* (1971) Dušana Makavejeva in *Dupe od mramora* (1995) Želimira Žilnika.

Tretji sklop *Muzealizacija ratnih sjećanja / Musealization of War Memories* je razvrščen v skupino B pod oznako Dodatni i stručni tekstovi s tremi prispevki. Tea Perinčić iz Pomorskega in zgodovinskega muzeja Hrvatskega primorja se predstavlja z delom *Lipa pamti ili o kolektivnoj memoriji jednog ratnog zločina iz II. svjetskog rata*, Martina Draščić s Filozofske fakultete na Reki je pripravila zapis z naslovom *Lipa – malo mjesto s velikom pričom* na podlagi intervjuja z Danico Maljavac, zadnji pa je sestavek Elise Tizzoni z Univerze v Pisi z naslovom *La memoria della Grande Guerra nei musei Trentini tra cultura e turismo*.

Zbornik v tej številki prinaša tudi pregled Jadranske bibliografije v letih 2012-2013, Ocene in poročila, zaključuje pa ga nekrolog Kosane Jovanović, posvečen spominu na letos preminulega Jacquesa Le Goffa, enega najbolj poznanih evropskih zgodovinarjev, ki je izšel iz znane pariške šole *École des hautes études en sciences sociales* ter bil začetnik tkzv. nove zgodovine (*Nouvelle histoire*), ki je temeljila na zgodovini mentalitet in zgodovinski antropologiji.

Salvator Žitko